

ברוסיה אומרים שאני ישראלית

תמרה בר, תלמידת שנה ג במכללה, בוגרת בית-הספר התיכון החב"ד במוסקבה: על הגעגועים הביתה, על הפערים המנטליים, ועל החלומות לעתיד

לאכסניה שבעה ימים בשבוע. תמרה גרה בכפר חב"ד אצל גב' פרידה אורנשטיין. היא קוראת לה סבתא. פעמיים בכל שבוע הן נוסעות יחד - "אני וסבתא פרידה" - למבצעים בבית הרפואה.

ואת השליחות של שנה ב עשית בבית? הנה שוב הצלחנו להקיץ את הבחורה. מסתבר שעל השליחות המבוקשת, הממלאת את אחד הסמסטרים של השנה השנייה ללימודים אצל מרבית התלמידות, נאלצה תמרה לוותר. היה עליה להשלים קורסים כדי להשתלב בתכנית הלימודים הרגילה, "של הישראליות".

עם סיום התיכון הגיעה לארץ והצטרפה לתכנית הלימודים לבנות חו"ל בבית-חנה, השלוחה הצפתית של מכללת בית-רביקה. עוד בתקופת לימודיה בתיכון, הכירה בוגרות תכנית חו"ל ששימשו כמדריכות במוסקבה, ו"הציגו יפה את הסמינר ואת הרב חסידים". מאוד קשה מחוץ לבית, מסכמת תמרה את השנה הראשונה בפנימייה. האמריקאיות יותר עצמאיות, היא חושבת. רבות מהן בילו עוד קודם תקופות ארוכות מחוץ לבית, למשל בנות למשפחות שלמדו בבית הספר התיכון בנירדורק, והשתלבות בפנימייה הייתה טבעית יותר עבורן. מהלימודים היא נהנתה למדו כי רצו ללמוד, והיה מעניין.

שנת הלימודים בצפת תמה, ועתה היה על תמרה לתכנן את המשך. "רציתי להמשיך ללמוד. שוחחתי עם גב' חסידים", היא נזכרת. "שמעתי שיש הרבה מכללות דתיות. עברתי על כולן, בדקתי כל מוסד אפשרי". ואז היא גילתה עובדה שבעיניה הייתה מצחיקה מאוד. לא כל מכללה דתית מתאימה לבת דתית.

"כבר אמרתי לך שכל מה שמוכן מאליה ברוסיה, כאן צריך להסביר", היא חוזרת. "ברוסיה - אם מאכל כשר, אז הוא כשר. אם יש הכשר - יש הכשר. וכאן, פתאום, הכרתי מושגים חדשים. כשר, כשר פלוס, חצי כשר", היא מתבדחת, ורומזת למגוון ההכשרים הרחב ולפערים שבין תעודת כשרות לכשרות מהודרת. גם בתחום מוסדות הלימודים גילתה מצב דומה. גב' חסידים הבחינה בהתלבטות ובתעיה. "היא ניגשה אליי ואמרה לי: כפר חב"ד!".

"עכשיו אני מבינה, ויודעת שהיא צדקה. זהו מוסד של הרבי, וכאן לומדת בת חב"דית".

זו השנה השנייה של תמרה במכללה בכפר חב"ד. השאלה אם היא גרה במעונות מקפצה אותה. היא לא נוסעת הביתה לשבתות, שכחתם? היא זקוקה

מתרפקת בחדווה על הערכים שרכשה שם.

עד כיתה אגדלה בארץ, במשפחה של עולים חדשים. כשההורים החליטו לצאת לרוסיה כשליחים, זה היה עבורה מעבר מפחיד. "לא היה שם כלום", היא אומרת, "לא חלב טרי, לא בשר כשר". בית הספר ברוסיה, לדבריה, כלל אינו דומה לבתי הספר שאנו מכירים כאן בארץ. "כל מה שכאן מובן", היא אומרת, "שם צריך להסביר". אחר כך היא מוסיפה: "וגם להפך...".

ברוסיה למדו הרבה מקצועות, והיו המון שיעורי בית. חוזרים הביתה בשעה מאוחרת. לומדים ברצינות. יש ציון על כל שיעור כמעט, והציונים משוקללים לציון הסופי. "שיטה חכמה: לא נותנים ציון רק על ידע. מתחשבים בשיתוף הפעולה של התלמידה, בדרך הלימוד שלה". כאן, היא מציינת בצער, חברותיה לכיתה אינן זוכרות מה שלמדו בעבר. למדו למבחן ושכחו. "קשה לי לראות זאת".

על השאלה מה הכי ישראלי בעיניך - היא משיבה: רשימות השאלות שאנשים זרים מפנים אליי. "לספר על החיים שלי זה משהו אישי. מלחיץ לענות על צרורות של שאלות. לעתים, במפגש עם ישראליות, אני מרגישה תחת חקירה".

ואולי הכי ישראלית, היא השאלה שתמרה נשאלת לעתים קרובות כל כך: "קשה לך?". נו, ומה חשבתם? "איזו מן שאלה היא זו", מתרעמת תמרה. כן, קשה. קשה מחוץ לבית. קשה לחיות על מזוודות, על ציוד שמשקלו נמוך מעשרים ק"ג ומתנייד בטיסה. "אני חולמת לגור במקום אחד".

"גם אני מתחילה להיות כזו", אומרת תמרה בהשלמה. "ברוסיה אומרים שאני ישראלית. זה עצוב". את עתידה היא רואה ברוסיה, רוצה להיות שליחה שם עד בוא המשיח.

מרה נולדה ברוסיה למשפחה דוברת רוסית ("לכן תמרה, ולא תמר") שגרה במוסקבה ("כפר חב"ד ג"). כשתמרה מציינת "דוברי רוסית", עלינו להבין שהמשפחות החב"דיות במוסקבה נחלקות לשני סוגים: דוברי הרוסית ודוברי העברית. היא למדה בבית הספר של השלוחים, שם רוב האוכלוסייה דוברת עברית דווקא. העברית הייתה השפה השלטת בהפסקות. אולי בזכות החברות

לכיתה, או שמא זהו כישרון מולד, או השפעה מאוחרת של שנות הגן שעוד הספיקה לעשות בארץ - מכל מקום, השפה העברית שלה תקינה, רוטה וקולחת. אין זכר למבטא זר. גם המראה החיצוני שלה אינו מסגיר את עובדת היותה עולה חדשה.

עבור תמרה אין זו מחמאה ("איני מתפעלת מכך שאני יודעת עברית"). בין כך ובין כך היא רואה את העתיד שלה ברוסיה. "חושבים שאני צרפתייה", היא משתפת. אולי בשל המבטא הבלתי מוגדר. "אומרים שאני שונה", היא מצטטת, ונראה שהיא דווקא מרוצה מהתיאור. המקום שגדלה בו משפיע, ללא ספק, והיא